

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L7@regeringskansliet.se

Yttrande över utkast till lagrådsremiss: Vissa skärpta villkor för anhöriginvandring och begränsade möjligheter till uppehållstillstånd av humanitära skäl

Er beteckning: Ju2023/00511

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland anser att alternativt skyddsbehövande fortsatt bör omfattas av undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring. Förslaget är enligt Länsstyrelsen inte förenligt med barnkonventionen. Vidare menar Länsstyrelsen att analysen av förslagets konsekvenser för olika grupper är bristfällig och riskerar att leda till ojämlika förutsättningar till familjeåterförening. I det fall förslaget skulle genomföras behöver försörjnings- och bostadskravet balanseras mot samhällets ansvar.

För kvotflyktingar menar Länsstyrelsen att tremånadersfristen för försörjningskravet fortsatt ska börja gälla från det att anknytningspersonen inreser till Sverige.

Vad gäller möjligheterna att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl behöver konsekvenserna av förslagen utredas ytterligare.

Vidare efterfrågar Länsstyrelsen en analys av behovet av övergångsbestämmelser.

Slutligen vill Länsstyrelsen framföra att ett ytterligare minskat mottagande kan komma att ha en negativ påverkan på kommunernas beredskap och kapacitet att ta emot nyanlända, liksom på befolkningstillväxten och kompetensförsörjningen i kommunerna.

Avsnitt 4.3 Begränsade möjligheter till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för vissa skyddsbehövande

Alternativt skyddsbehövande

Länsstyrelsen anser att alternativt skyddsbehövande fortsatt bör omfattas av undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring. I sammanhanget vill Länsstyrelsen betona att det av tidigare förarbeten har framkommit att alternativt skyddsbehövande ska ges möjlighet till anhöriginvandring på samma villkor som flyktingar.¹

Länsstyrelsen menar särskilt att omständigheten att barns möjlighet att återförenas med sin familj, enligt förslaget, blir helt beroende av den nyanlända vuxnes möjlighet att uppfylla försörjningskravet, inte är förenligt med barnkonventionens artikel 3 och 10. Eftersom det ofta tar flera år för nyanlända att genomgå etableringsprocessen, få en arbetsrelaterad inkomst och skaffa en rimlig bostad, är förutsättningarna för en nyanländ person att uppfylla försörjningskravet inte jämförbara med hur de ser ut för en person som redan är etablerad i Sverige.

Bedömningen att de föreslagna förändringarna får negativa effekter för kvinnor delas av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen anser dock att analysen av förslagets konsekvenser för bland annat kvinnor är bristfällig. För att säkerställa jämlika förutsättningar till familjeåterförening behöver effekterna av förslaget, särskilt för kvinnor, barn och kortutbildade, analyseras vidare och relevanta åtgärder föreslås.

I det fall förslaget skulle genomföras menar Länsstyrelsen att försörjnings- och bostadskravet behöver balanseras mot samhällets ansvar, i likhet med vad Länsstyrelsen Stockholm² anført i tidigare yttranden till Justitiedepartementet. Bland annat behövs förstärkta etableringsinsatser som når de kvinnor som har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden, inte minst för att många i annat fall riskerar att hamna i beroendeställning till de män som de invandrat till.³

Med ett ökat incitament att uppfylla krav kopplade till försörjning och bostad samtidigt som det i många delar av landet råder brist på boende där det finns arbete och vice versa, ser Länsstyrelsen en risk för att nyanlända personer utnyttjas av oseriösa aktörer på bostads- och

¹ SOU 202:54, s. 254-256 och Prop. 2020/21:191 s. 84-85

² Länsstyrelsen Stockholm, *Remissyttrande över betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)* dnr. 101-60297-2020 samt *Yttrande över remiss Försörjningskrav vid anhöriginvandring (Dnr. 1961-2020/21)*, dnr. 101-31858-2021.

³ Landell, Elin (2021) *Försörjning med fördröjning – en ESO-rapport om utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden*. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, s. 151.

arbetsmarknaden. Att samhällets insatser svarar mot individens behov och rättigheter blir därmed avgörande för att motverka att bland annat parallella samhällsstrukturer och utanförskap uppstår.

Länsstyrelsen menar vidare att ett ökat fokus på ett snabbt inträde på arbetsmarknaden kan resultera i att nyanlända konkurrerar om enklare arbeten oavsett kompetensbakgrund, istället för att ingå i yrkesspår inriktade på att möta kompetensförsörjningsbehov. Även här får samhällets insatser central betydelse.

Kvotflyktingar

I likhet med vad Länsstyrelsen Stockholm⁴ och Länsstyrelsen Kalmar län⁵ anfört i tidigare yttranden till Justitiedepartementet, bedömer Länsstyrelsen Västernorrland att tremånadersfristen för försörjningskravet för kvotflyktingar fortsatt ska börja gälla från anknytningspersonens inresa i Sverige. De speciella förutsättningar som kan råda vid vidarebosättning, såsom förseningar i vidarebosättningsprocessen, innebär att en sådan regel för kvotflyktingar främjar jämlika förutsättningar till familjeåterförening.

Avsnitt 5 Begränsade möjligheter att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl

Länsstyrelsen Stockholm och Länsstyrelsen Kalmar län har i yttranden till Justitiedepartementet (enligt hänvisning ovan) ställt sig positiva till att barn ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande samt att vuxna som fått en särskild anknytning till Sverige ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Länsstyrelsen Västernorrland ställer sig bakom denna bedömning och saknar i remissförslaget en analys av vilka effekter den nyligen införda lagstiftningen har medfört på såväl individ- som samhällsnivå. Vidare anser Länsstyrelsen att konsekvenserna av förslagen behöver utredas ytterligare, särskilt utifrån ett barnrättsperspektiv.

Avsnitt 6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Länsstyrelsen saknar en analys av behovet av övergångsbestämmelser. Det behöver till exempel förtydligas hur de föreslagna lagändringarna påverkar möjligheten till familjeåterförening i de fall

⁴ Länsstyrelsen Stockholm, *Remissyttrande över Kompletterande promemoria till betänkandet En långsiktig hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)*, dnr. 101-60297-2020.

⁵ Länsstyrelsen Kalmar län, *Remissyttrande över Kompletterande promemoria till betänkandet En långsiktig hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54)*, dnr. Dnr: 850-10972- 2020.

anknytningspersonen sökt asyl innan lagändringarna föreslås träda i kraft, men får beslut om uppehållstillstånd därefter.

Avsnitt 7 Konsekvensanalys

Länsstyrelsen anser att konsekvensanalysen behöver förbättras och göras utifrån ett helhetsperspektiv för att relevanta omständigheter inte ska förbises. Detta är särskilt relevant i och med att en rad ytterligare initiativ till politiska reformer på området migration och integration har aviserats.

Länsstyrelsen saknar bland annat en analys av hur många som bedöms beröras av förslagen samt hur många färre som bedöms söka och beviljas uppehållstillstånd som en konsekvens av dem. Därutöver behöver effekterna för kommunernas förutsättningar att säkerställa en kapacitet och beredskap vid ett lägre mottagande av nyanlända belysas.

Kapacitet och beredskap

För att upprätthålla kommuners beredskap och kapacitet att hantera variationer i mottagandet på lång sikt krävs tydliga planerings- och finansieringsförutsättningar. I sin samlade återrapportering av uppdrag 3.B.18 enligt regleringsbrevet för 2022⁶ menar länsstyrelsen att minskningen i mottagandet av nyanlända på anvisning under 2023 kan leda till neddragningar i kommunernas verksamheter och bidra till försämrade organisatorisk förmåga att anpassa verksamheterna. Kommunernas förutsättningar att erbjuda nyanlända personer insatser som underlättar integration och påskyndar etablering riskerar därmed att minska. Detta gäller särskilt mindre kommuner med lågt mottagande, då den statliga ersättningen till kommunerna är baserad på antal mottagna nyanlända. Ett allt lägre mottagande medför även ändrade förutsättningarna för länsstyrelsen i uppdraget att verka för att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna.

Ekonomiska och samhällliga konsekvenser för kommunerna

Länsstyrelsen efterfrågar en bredare analys av konsekvenserna för kommunerna och hur de bedöms komma att påverkas av ett lägre mottagande på kortare och längre sikt. För många kommuner, däribland i Västernorrland, är ett lågt mottagande negativt eftersom nyanlända ses som en viktig del i befolkningstillväxten och kompetensförsörjningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson med integrationsutvecklare Linnéa Lagergren som föredragande. I den

⁶ Länsstyrelsen Värmland, dnr. 851-95-2023.

slutliga handläggningen har också enhetschef Stina Esselström, särskilt sakkunnig i jämställdhet Jenny Långström, utvecklare mänskliga rättigheter Robin Paulonen och samordnare brottsförebyggande arbete Ulrika Viklund medverkat.

Länsstyrelsernas nationella samordnare för integration har tagit del av ärendet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.